

Marjukka Vakkuri ROVANIEMEN MAALAIKUNTA

Verstaan seinustalla on rautaromua. Taiteilija Seppo Öfverström nostaa tyytyväinen virne kasvoillaan käsiinsä ruostuneen autonjäädyttimen. Vanhat tavarat kiehtovat miestä. Niitä voi käyttää taideteoksissa.

– Yritän ehkä selittää, että huominen on pian eilinen, Öfverström raottaa ovea taiteensa maailmaan.

Lappilaisten tekijöitten karkikaartiin luokituttu taiteilija elää nyt aikaa vähän ennen Kiinaa, mutta ennen kuin siitä puhumme on palattava tähän päivään ja menneeseen.

Tapiolassa on hiljaista, vain syystuoli ulkoo nurkissa ja rieppottaa pihan puuta. Ounasjoki ei näy ateljeen ikkunaan, mutta ei se kaukana ole. Kaupunki ei ole turhan lähellä. Jokivartha on Rovaniemelle yli kolmekymmentä kilometriä. Leevi, taiteilijan 21-vuotias kissa, kilpeää herkkupalat saatuaan verstaan vintille.

Punaisessa talossa on koti ja ateljee. Isäntä istuu vieraitten kanssa keittiön pöydän ääressä ja kertoo elämästään, joka 1980-luvun alkupuolella kuljetti hänet Tapion kylään Rovaniemen maalaiskuntaan. Öfverström muutti sinne Posion Anetjärveltä. Anetjärvi oli 70-luvun lopulla luonnon suunta, kun paljasjalkainen stadin sundi jätti Helsingin. Taiteilijan ex-vaimo on lähtöisin Posiolta.

Ennen Posiolle muuttoa Öfverström yöskenteli muutaman vuoden graafikkona.

– Kypsytin siihen, että aina piti tehdä jonkun mieliksi, vaikka hyviäkin hommia yössä oli. Kirjan kannet ja julistepöytästä päästä, hän selittää.

Työläisperheen pojan taiteelliset lahjat läkyivät jo lapsena. Tuntui, että taivas aukeni, kun hän koulussa sai ensimmäiset arviotunsa. Liki kuusikymppinen mies untee vieläkin niiden tuoksen, jos ajaa ryksillä Vallilan kansakoulun ohi.

– En ollut hiljainen, mutta en rasavillään. Väliä olin koulussa häirikkö, mutta vain tiettyyn rajaan asti, Öfverström luonnehtii.

Ääntä taloja ja taiteilijaverta

Ää oli putkiasentaja, myöhemmin työnjohtaja. Äiti teki käsilaukkuja ja monia muita. Käsitaitajat kulkivat kummankin rynnästä ja taiteilijavertakin oli. Isoisä oli taidemaalari ja galleristi Turussa. Taiteilijavertan elämäkerrat kiehtoivat nuorta Seppoa eikä hänen peukalonsa ollut eskellä kämmenellä.

– Nautin käsillä tekemisestä pienestä iästä. Serkun kanssa valoimme tinasotatkin itse. Tietenkin ne piti myös värittää. Niitä oli satoja. Teimme bisnestä myymällä niitä toisille pojille. Leikkikaverista ei ollut pulaa. Koritessa oli yli tuhat asukasta ja paljon lapsiperheitä. Sodan jälkeen syntyivät Suomen suurimmat ikäluokat.

Koti oli Marjatanmäellä, joka nykyisin nautaan Katri Valan puistosta.

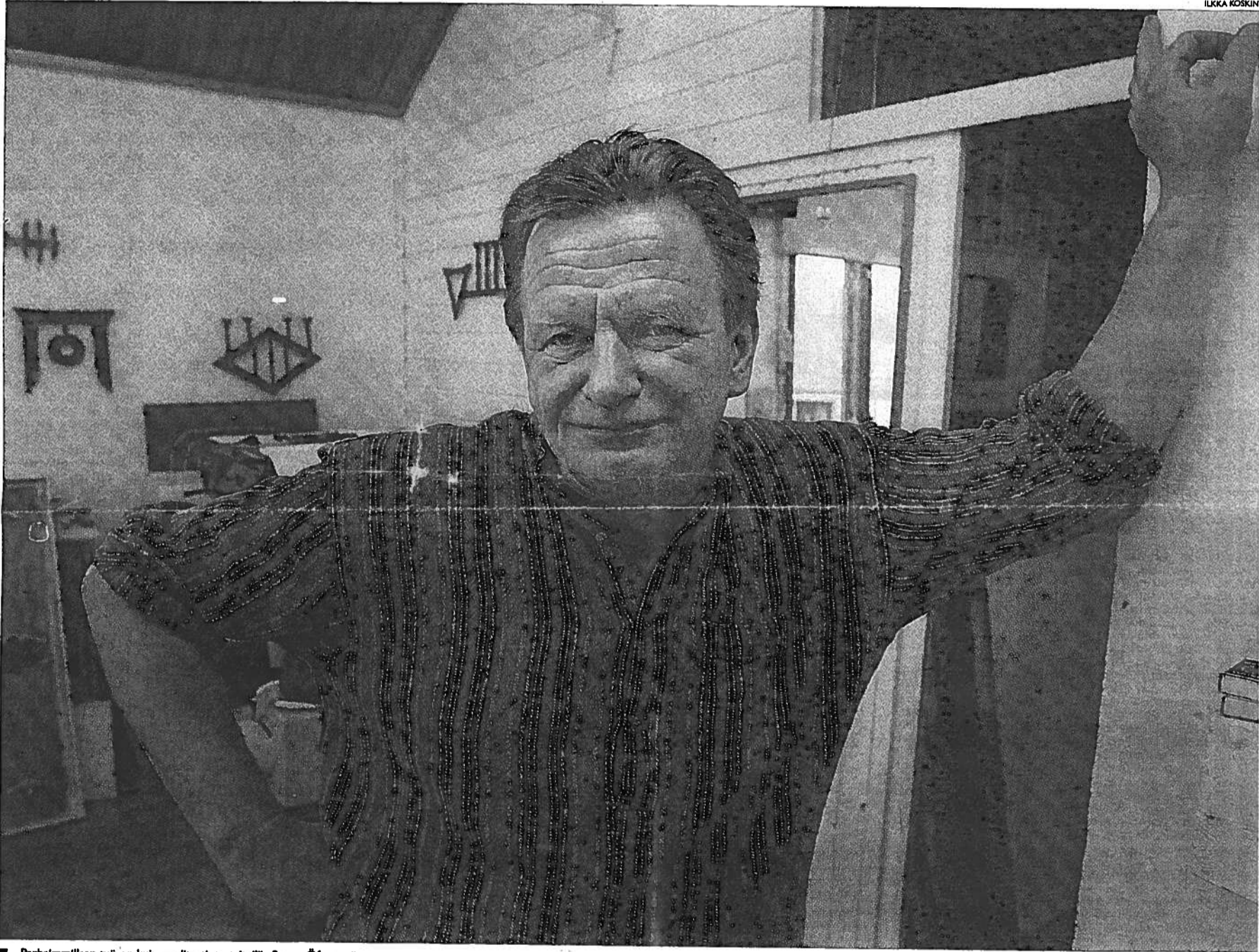
– Katri Vala oli asunut samassa rapussa, jossa kotimme oli ensimmäisinä ikävuosiani. Pioneerit laskivat joka vuosi hänen aualleen kukkia. Ajattelin sitä katsoessani, että hän varmasti oli hyvä ihminen. Kuka tietää, vaikka jo tuolloin pienessä jaksolla oli idullaan filosofioiva runouden kirjallisuuden ystävä. Mika Waltarin Siuhe on tullut luettua moneen kertaan, mutta ei Mao Tse Tungin Punainen kirjaan outo ole. Ei tullut kysyttyä, vahvistitko rakennustyöt työläisperheen pojan isemmistöatetta. Öfverström teki arjeen jälkeen monenlaisia hommia, oli akaupassakin. Lukioon hän jätti menettäjä ajatellen, ettei sitä tarvitsi, koska ideteolliseen korkeakouluun pääsi keskikoulupohjalta. Kesikoulun jälkeen hän ivi vuoden kestävän somistajakoulun ärkkinointi-instituutissa.

aidenkoulu Kanadassa jäi

Kaikenlaista tein, mutta emigrantiksi mistä ei ollut, Öfverström nauraa kertoessaan Kanadan reissustaan.

Kanadaan hän lähti kaverinsa houkutteamana, kun Taideteollisen korkeakoulun vet eivät heti auenneet. Torontossa nuori iomalainen pääsi maineikkaaseen taideuluun, Famous Art Schooliin, toiseksi rhailla pisteillä. Öfverström antoi taideululle palkit, ja opinahjon professorit eivät herneet nenään kuuluttuaan suomalaisen perustelut.

– Totiesin, että tämä on sarvikuonojen aa. Mulla oli kaverin sisko tulkkina ja ään käänsi sanasta sanaan. Proffa alkoi

– Parhaimmillaan työ on kuin meditaatiota, taiteilija Seppo Öfverström sanoo.

Vähän ennen Kiinaa

”Taide kumpuaa ristiriidasta. Sitä pyrkii jollain tavalla ratkomaan olemassaolon problemaa.”

Leeville, 21 vuotta, isäntä on rakentanut omat portaat, jotka vievät verstaan vintille.

kuttelijoita joka nurkalla. Kun koti oli Helsingin Mannerheimintielle, ovikello soi jatkuvasti.

– Anetjärvellä kyläläiset kävivät katsomassa, että mitä se taiteilija nyt puuhaa. Täällä pysytään etäällä.

Vanhat kulttuurit kiehtovat

Nykyisen kotinsa Tapiolan isäntä on omin käsin kunnostanut ja laajentanut.

– Päivät Rotkossa opettamassa, illat rakensin, yöt maalasini. Enää en lähtisi siihen rulljanssiin, hän sanoo.

Opetustehtävät jätettyään Öfverström on keskittynyt taiteentekoon. Hiljaisen oloinen mies tekee taidetta, joka puhuttelee kauneudellaan ja älyllisyydellään. Öfverström tutkii monissa teoksissaan ihmisen suojausta: suljettuja ovia, ruostuneita lukkoja, rapautuneita muureja. Hän kriti-

soi ihmisten pinnallisuutta, omanvoitonpyyntiä, kulutushysteriaa, mutta tekee sen hienovaraisesti. Arkipäivän pienistä havainnoista kasvavat suuret tarinat. Vanhan viikatteen siivekkeet muuttuvat enkelin siiviksi. Raamiterä saa uuden elämän ihmisen vaellusta kuvaavassa työssä.

Tapiolan rauhassa syntyy öljyvärimaalauksia, rauta- ja puureliefejä sekä veistoksia. Teoksia yhdistävät lämmin, maanläheinen väriasteikko ja rapautunut, patinoitunut pintavaikutelma. Muotokleissä on vaikutteita kaukaa – luolapiirroksista, hieroglyfeistä, kalligrafista ja ornamenteista.

– Historia ja vanhat kulttuurit kiehtovat, Öfverström tunnustaa.

Kiinnostus vanhaan kulttuuriin on viemässä hänet ensi maaliskuussa Kiinaan. Kiinan taideakatemia on kutsunut joukon pohjoissuomalaisia tai Pohjois-Suomesta lähtöisin olevia taiteilijoita esittelemään taidettaan Pekingissä. Näyttely ei ole missä tahansa paikassa. Pekingin ykkösluokan gallerioihin luokituttu paikka on nimeltään Keisarillisten esi-isien temppeli.

Öfverströmin intoa toteuttaa näyttelymatka Kiinaan lisää tietoisuutta siitä, että näyttelykutsut ovat lappilaisille tulki harvinaisia. Ne tahtovat keskittyä eteläsuomalaisille taiteilijoille.

Tapiolan kylän taiteilija ei ole jäänyt valtakunnallisen taide-elitiin armoille. Hänen taidettaan on esitellyt Egyptiä ja Italiaa myöten ja uusia näyttelyitä on suunnitella Kiinan jälkeen. Seuraavana vuoro-

sa todennäköisesti on Portugal.

Öfverströmin taiteilijan työn lähtökohta on ikkainainen.

– Taide kumpuaa ristiriidasta. Sitä pyrkii jollain tavalla ratkomaan olemassaolon problemaa, hän sanoo.

Kuin meditaatiota

Taiteilija tunnistaa itsessään työläiskodin kasvatin. Se vaikuttaa hänen ajattelussaan ja maailmankuvassaan. Teemojen lisäksi se jopa näkyy maalausten ja veistosten pintavaikutelmina. Niissä on ajan patinaa, rappausta ja raapimisvaikutelmaa.

– Sörkän talot olivat rapattuja, hän tuumaa.

Ikääntymistä mies ei pelkää, mutta kuudenkymmenen rajapyykin lähestyminen saa ajattelemaan, että vauhtia pitäisi kiristää. On monta tietä, jotka kutsuvat.

– Kun maalaaminen alkaa tötkkiä, teen kolmiulotteisia teoksia. Rauta, puu ja betoni ovat reliefeissä ja veistoksissa kiehtovia materiaaleja. Pronssikin on mieluisa, mutta siihen ei ole varaa.

Parhaimmillaan luova työ on kuin meditaatiota. Aika ja paikka unohtuvat, kaikki muu katoaa. Jossain taustalla soivat Chopinin, Beethovenin, Sibeliuksen tai jonkun muun mestarin sävellet. Tekemisessä on

Seppo Öfverström

- Kuvataiteilija.
- Syntynyt 16.1.1947 Helsingissä.
- Asuu Rovaniemen maalaiskunnan Tapion kylässä.
- Valmistunut graafikoksi Taideteollisesta korkeakoulusta 1973.
- Toiminut mm. opettajana.
- Yksityisnäyttelyitä vuodesta 1979.
- Kodinaan lisäksi taidetta esitellyt yksityis- tai yhteisnäyttelyissä mm. Ruotsissa, Norjassa, Unkarissa, Italiassa, Egyptissä, Neuvostoliitossa ja Puolassa.
- Teoksia useissa julkisissa ja yksityisissä kokoelmissa.
- Palkittu Nordkalottens Höstsalong -stipendillä, Rovaniemen kaupungin Ars Arctica -palkinnolla ja Rovaniemen maalaiskunnan kulttuuripalkinnolla.
- Useita apurahoja, tänä vuonna Lapin taideoimikunnan 1-vuotinen apuraha.
- Perhe: 20-vuotias tytär edellisestä liitosta.
- Ajankohtaista: pohjoissuomalaisen ja Pohjois-Suomesta lähtöisin olevien taiteilijoiden näyttely Kiinassa maaliskuussa 2006.

päällimmäisenä mielihyvän tunne. Luomisen prosessiin kuuluvat myös synkkyyden hetket.

– Niissä saattaa luhua pitkän aikaa. Ei saa tehtyä mitään. Ja sitten yhtäkkiä pala- set loksahavat paikoilleen vaikkapa arki- sia asioita tehdessä. Joskus se tapahtuu telkkaria katsellessa. En seuraa ohjelmaa. Katson kiinnostavia kuvakulmia ja väri- kontrasteja. Kuvalliselta pohjalta tekemi- seni lähtee.